

Den interne skole på Tippen

Jeg vender nu tilbage til sagen om undervisningen i Tippens interne skole.

Den 23. juni 2015 afgav jeg en foreløbig redegørelse i sagen, og den 19. august 2015 modtog jeg Varde Kommunes bemærkninger. Varde Kommune har redegjort for grundlaget og processen i forbindelse med fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag.

Jeg har ikke modtaget særskilte bemærkninger fra Tippen.

Min foreløbige redegørelse og Varde Kommunes bemærkninger hertil er gengivet nedenfor i sagsfremstillingen (fra side 5).

12-01-2016

Dok.nr. 13/03221-17/MV

Ombudsmandens endelige udtalelse

Efter min gennemgang af Varde Kommunes bemærkninger fastholder jeg det, som jeg anførte i min foreløbige redegørelse af 23. juni 2015, med følgende yderligere bemærkninger:

Undervisningen i Tippens interne skole med hensyn til fagrække

Efter folkeskoleloven og reglerne om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand er det helt klare udgangspunkt, at en intern skole skal undervise eleverne i den fulde fagrække.

Reglerne på området for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand giver ikke mulighed for, at en leder af en intern skole kan beslutte generelt at begrænse fagrækken for alle skolens elever – uanset hvilke vanskeligheder elevgruppen samlet set har.

På baggrund af de oplysninger, som jeg har modtaget fra Tippen, og Varde Kommunes tilsynsrapport kan jeg ikke lægge til grund, at der på Skolen ved Tippen i skoleåret 2013/14 blev tilbudt undervisning i folkeskolens fulde fagrække, i det omfang eleverne ikke var fritaget for undervisning ud fra en kon-

ENDELIG REDEGØRELSE

kret individuel vurdering af den enkelte elev. Det er efter min opfattelse kritisk.

Jeg har fra Varde Kommune modtaget kopi af et udarbejdet koncept for Tippetns interne skole (2014) efter folkeskolereformen. Heri er indsat et skema med alle de fag i folkeskolens fagrække som fremgår af folkeskolelovens § 5, stk. 2, og med henvisning til skemaet er det anført, at der i Tippetns interne skole undervises i de nævnte fag afhængig af den enkelte elevs potentialer og progression.

Det fremgår således af konceptet for Tippetns interne skole, at Skolen ved Tippetn efter folkeskolereformen tilbyder undervisning i folkeskolens fulde fagrække. På den baggrund foretager jeg mig herefter ikke yderligere.

Fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag

Hvis en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag, således at det ikke skønnes hensigtsmæssigt at give eleven specialundervisning i faget, kan skolelederen på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering af den enkelte elev træffe afgørelse om at fritage eleven for undervisning i det enkelte fag.

Fritagelsen forudsætter forældrenes samtykke, og at eleven får anden undervisning i stedet for det pågældende fag.

Begrænsninger i fagrækken er således kun muligt, når betingelserne for fritagelse for undervisning i et fag er opfyldt ud fra en konkret individuel vurdering af den enkelte elev.

På baggrund af de oplysninger, som jeg modtog fra Tippetn, og Varde Kommunes tilsynsrapport skrev jeg i min foreløbige redegørelse, at jeg måtte lægge til grund, at fritagelse af en elev for undervisning i et fag skete ud fra en konkret pædagogisk-psykologisk vurdering af den pågældende elev.

Jeg kunne imidlertid ikke ud fra det foreliggende dokumentationsmateriale lægge til grund, at lederen af den interne skole havde truffet egentlige afgørelser om fritagelse for undervisning i de enkelte fag i overensstemmelse med reglerne i § 14, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 380 af 28. april 2012 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i bekendtgørelse nr. 407 af 25. april 2013 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, som var gældende for skoleåret 2013/14.

Varde Kommune har i brev af 19. august 2015 oplyst, at det har været kommunens vurdering, at en aktuel pædagogisk-psykologisk vurdering udtrykker

ENDELIG REDEGØRELSE

elevens læringsforudsætninger og vanskeligheder i forhold til opfyldelse af læringsmålene i folkeskoleloven, og at den individuelle pædagogiske-psykologiske vurdering giver det faglige grundlag for at fritage en elev for undervisning i et eller flere fag.

Varde Kommune har desuden oplyst, at materiale om den enkelte elev årligt har været fremlagt for visitationsudvalget i kommunen. Visitationsmaterialet indeholder en psykologisk vurdering af elevens fortsatte behov for specialundervisning, en skolemæssig belysning af elevens læring og en opstilling af elevens fagrække. Herudover indeholder visitationsmaterialet også en forældretilslutning, som kommunen har vurderet som en tilslutning til det fortsatte forløb med de nævnte fag.

Det fremgår endvidere af Varde Kommunes udtalelse, at visitationsudvalget i foråret 2014 pålagde Tippens skole fremover at benytte et revisitationskema, fordi visitationsmaterialet for skoleåret 2013/14 efter udvalgets opfattelse ikke udviste en tilstrækkelig detaljeringsgrad. Fagrække og forældretilslutning fremgår tydeligt af revisitationskemaet. Kommunen har herefter i forbindelse med tilsyn taget udgangspunkt i den pædagogiske-psykologiske vurdering og revisitationsmaterialet med oversigt over fag og forældretilslutning, og kommunen har vurderet, at revisitationsmaterialet udtrykker lederens vurdering og forældrenes stillingtagen.

Varde Kommune har afslutningsvis anført, at kommunen ikke i forbindelse med tilsyn har bedt om fremlæggelse af materiale, hvor lederen af Tippens skole specifikt har begrundet sine egne afgørelser om fritagelse for undervisning i fag, men at tilsynet fremover vil bede om få fremlagt skolelederens afgørelse i ethvert tilfælde, hvor der måtte være afvigelse fra den normale fagrække.

Det er min opfattelse, at lederen af Tippens interne skole i skoleåret 2013/14 burde have truffet egentlige afgørelser, i det omfang eleverne blev fritaget for undervisning i et eller flere fag.

På baggrund af Varde Kommunes tilkendegivelse af, at kommunen fremover ved tilsynsbesøg vil bede om at få fremlagt skolelederens afgørelse i ethvert tilfælde, hvor der måtte være afvigelse fra den normale fagrække, foretager jeg imidlertid ikke yderligere.

ENDELIG REDEGØRELSE

Jeg henviser i øvrigt til det, som jeg har anført i min foreløbige redegørelse af 23. juni 2015.

Jørgen Steen Sørensen

ENDELIG REDEGØRELSE

Sagsfremstilling

Ombudsmandens Børnekontor var på tilsynsbesøg på Døgninstitutionen Tippen den 15. januar 2013. Forud for besøget varslede jeg i brev af 18. december 2012 Tippen om, at børnekontoret ville foretage et tilsynsbesøg på institutionen, og at besøget ville omfatte både døgninstitutionen og den interne skole. Jeg oplyste, at besøget primært ville blive gennemført ved samtaler med Tippetens ledelse og medarbejdere, repræsentanter for børnene og de børn, der måtte ønske det, og at der særligt ville være fokus på bl.a. undervisning.

Til brug for forberedelsen af tilsynsbesøget bad jeg bl.a. om oplysninger om antallet af børn i den interne skole og antallet af børn i anden skole, skolens læseplaner (folkeskolelovens § 10, stk. 3), resultater af test (folkeskolelovens § 13 a), kommunens kvalitetsrapport med hensyn til den del, der vedrørte Skolen ved Tippen (folkeskolelovens § 40 a) og de tre seneste elev- og uddannelsesplaner (folkeskolelovens § 13 b).

Jeg bad også om en kort redegørelse for, hvilke væsentlige, problematiske hændelser den interne skole havde oplevet inden for det seneste år, og hvilke faglige (ikke økonomiske) hovedudfordringer skolen havde haft i 2012.

Forud for tilsynsbesøget modtog jeg materialet vedrørende Skolen ved Tippen. Jeg modtog samtidig en redegørelse fra Tippen om den interne skoles faglige hovedudfordringer i 2012. Tippen anførte bl.a. følgende:

”...

- At bevare høj faglighed
- At tilpasse skolen til at rumme alle typer elevvanskeligheder/adfærd
- At lovgivningen fremadrettet siger, at der skal være mindst 10 elever i en intern skole ved skoleårets start. Lovgivningen kan bevirke, at et ønske om at overflytte en elev til almindelig skole kan bevirke, at den interne skole skal lukkes. En stor udfordring.”

Børnekontorets tilsynsbesøg fandt sted den 15. januar 2013. På dette tidspunkt var der 15 elever i Skolen ved Tippen. Besøgsholdet blev vist rundt i den interne skole på et tidspunkt, hvor nogle få elever havde undervisning. Spørgsmål vedrørende skolen og undervisningen blev drøftet både i forbindelse med besøgsholdets indledende og afsluttende samtale med ledelsen.

Under tilsynsbesøget oplyste Tippen bl.a., at fysikundervisning for elever i den interne skole foregår på den nærliggende folkeskole, og at det også er der eleverne aflægger folkeskolens afgangsprøver. Tippen oplyste også, at eleverne i den interne skole udsluses til folkeskolen, så snart de fagligt og adfærdsmæssigt er klar til det.

ENDELIG REDEGØRELSE

Ved brev af 20. september 2013 meddelte jeg Tippen, at jeg afsluttede sagen om tilsynsbesøget vedrørende selve døgninstitutionen. Med hensyn til den interne skole bad jeg i et særskilt brev af samme dato Tippen om en redegørelse for timetal og fagrække.

Tippen sendte mig den 13. november 2013 en redegørelse og et omfattende bilagsmateriale om undervisningen i den interne skole.

Jeg afgav den 23. juni 2015 en foreløbig redegørelse i sagen. I redegørelsen skrev jeg følgende:

"1. Sagens baggrund

Kort tid efter oprettelsen af Ombudsmandens Børnekontor den 1. november 2012 foretog børnekontoret tilsynsbesøg på Døgninstitutionen Tippen og to andre døgninstitutioner for børn og unge. De to andre institutioner var Behandlingshjemmet Donekrogen, der er en selvejende institution beliggende i Frederikssund Kommune, men med driftsoverenskomst med Københavns Kommune, og Nødebogård, der er en regional behandlingsinstitution for børn og unge med psykiatriske lidelser og udviklingsforstyrrelser beliggende i Hillerød Kommune.

Alle tre institutioner har interne skoler, og i forbindelse med tilsynsbesøgene var der særlig fokus på bl.a. undervisningen i de interne skoler.

På baggrund af tilsynsbesøgene besluttede jeg at indhente redegørelser og yderligere materiale om undervisningen i de tre interne skoler.

Jeg bad derfor i brev af 20. september 2013 de tre institutioner om en række oplysninger. Jeg oplyste, at formålet med at indhente redegørelserne og det yderligere materiale var at indsamle oplysninger til brug for en vurdering af, om der var grundlag for at iværksætte en generel undersøgelse af undervisningen i interne skoler på anbringelsessteder. Jeg henviste til § 17, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013). Ifølge bestemmelsen kan ombudsmanden iværksætte undersøgelser på eget initiativ.

Jeg gjorde samtidig opmærksom på, at jeg i forbindelse med børnekontorets kommende tilsynsvirksomhed eventuelt ville sende samme anmodning om oplysninger til andre anbringelsessteder med interne skoler.

På baggrund af nogle af de tilsynsbesøg, som børnekontoret efterfølgende har foretaget, har jeg bedt yderligere tre institutioner for børn og unge om oplysninger om undervisningen i deres interne skoler. Det drejer sig

ENDELIG REDEGØRELSE

om tre private opholdssteder – Fonden Tagkærsgaard, Den Selvejende Institution Bjerget og Fonden Bryggergården.

For så vidt angår Fonden Bryggergården har jeg imidlertid besluttet ikke at fortsætte min undersøgelse af den interne skole, da skolen og efterfølgende opholdsstedet er blevet nedlagt.

2. Afgrænsningen af min undersøgelse

I mit brev af 20. september 2013 til Tippen redegjorde jeg kortfattet for retsgrundlaget for specialundervisning i anbringelsessteder, og på den baggrund bad jeg Tippen om en redegørelse for, om undervisningen i den interne skole opfyldte de dagældende krav til fagrække og minimumstimetal. Jeg bad samtidig om at få tilsendt dokumentation for fag og timetal.

Hvis undervisningen i den interne skole ikke opfyldte kravene til fagrække og minimumstimetal, bad jeg Tippen om at redegøre for, hvilke forhold og udfordringer der lå bag eller var årsag dertil.

Desuden bad jeg Tippen om at oplyse, om nogle af skolens elever var fritaget for undervisning i enkelte fag eller havde fået nedsat deres timetal. Hvis det var tilfældet, bad jeg Tippen om at vedlægge dokumentation for fritagelsen eller nedsættelsen.

Min undersøgelse vedrører skoleåret 2013/14.

I forbindelse med folkeskolereformen, der trådte i kraft den 1. august 2014, blev der fastsat nye regler om undervisningstimetal. Minimumstimetallene i folkeskolens fagrække er steget for 1.-9. klasse, og de opgøres på en enklere måde end tidligere. Både minimumstimetallene og de vejledende timetal for fagene fremgår nu af et bilag til folkeskoleloven.

På baggrund af de ændrede regler og afgrænsningen af min undersøgelse til skoleåret 2013/14 har jeg valgt at fokusere på spørgsmålene om fagrække og fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag. Spørgsmålet om minimumstimetal indgår derfor ikke i min undersøgelse.

3. Retsgrundlaget

3.1. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand

Det påhviler kommunalbestyrelsen at sørge for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til de børn og unge under 18 år, der

ENDELIG REDEGØRELSE

bor eller opholder sig i kommunen, og hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte.

Det fremgår af § 20, stk. 2, jf. § 3, stk. 2, i folkeskoleloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 665 af 20. juni 2014. På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen var det lovbekendtgørelse nr. 521 af 27. maj 2013 om folkeskolen, der var gældende.

Specialundervisning kan indrettes i et anbringelsessted, der er oprettet eller godkendt efter lov om social service, (folkeskolelovens § 20, stk. 5).

Kommunalbestyrelsen kan efter overenskomst med et i kommunen beliggende anbringelsessted for børn og unge, der er oprettet eller godkendt efter lov om social service, henvise elever til specialundervisning i anbringelsesstedet (folkeskolelovens § 22, stk. 5).

Undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (folkeskolelovens § 3, stk. 3).

Ministeren har udnyttet den nævnte bemyndigelse og fastsat regler om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i to forskellige bekendtgørelser.

Reglerne findes dels i *bekendtgørelse* nr. 693 af 20. juni 2014 om *folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand*, som trådte i kraft den 1. august 2014. På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen var det bekendtgørelse nr. 380 af 28. april 2012 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, der var gældende.

Reglerne findes desuden i *bekendtgørelse* nr. 702 af 23. juni 2014 om *specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder*, som trådte i kraft den 1. august 2014. På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen var det bekendtgørelse nr. 407 af 25. april 2013 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, der var gældende.

Henvisning til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i et anbringelsessted forudsætter, at eleven af de sociale myndigheder af sociale grunde er anbragt i et anbringelsessted, og at det vil være mest hensigtsmæssigt at undervise eleven i kortere eller længere tid i anbringelsesstedet, f.eks. på grund af elevens svære adfærdsvanskeligheder. Det fremgår af § 1 i bekendtgørelsen om specialundervisning og anden

ENDELIG REDEGØRELSE

specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Beliggenhedskommunen følger udviklingen hos elever, der modtager specialpædagogisk bistand i anbringelsessteder, og tager efter forhandling med anbringelseskommunen og anbringelsesstedet mindst én gang om året stilling til, om den specialpædagogiske bistand til den pågældende elev skal fortsætte eller ændres, eller om eleven skal henvises til et undervisningstilbud i folkeskolen, herunder til et undervisningstilbud i en specialklasse eller en specialskole.

Beslutningen træffes på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering og efter samråd med eleven og forældrene. Elevens synspunkter skal tillægges passende vægt under hensyntagen til elevens alder og modenhed.

Disse regler findes i § 4 og § 8 i den gældende bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder. I den tidligere bekendtgørelse var det § 5 og § 9.

3.2. Fagrække

Specialpædagogisk bistand til elever i anbringelsessteder omfatter bl.a. undervisning i folkeskolens fag og fagområder. Undervisningen skal tilrettelægges under særlig hensyntagen til elevens indlæringsforudsætninger.

Jeg henviser til § 2, nr. 3, i bekendtgørelsen om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Time- og læseplanerne for undervisningen i en intern skole på et anbringelsessted skal omfatte folkeskolens fulde fagrække, jf. folkeskolelovens § 5, stk. 1-4, § 19 c, stk. 2, og § 19 d, stk. 2 og 4.

Det fremgår af § 14, stk. 2, og § 15, stk. 2, i den gældende bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder. På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen fremgik det af § 15, stk. 2, i den tidligere bekendtgørelse.

Den fulde fagrække er for 1.-9. klasse de humanistiske fag (dansk, engelsk, kristendomskundskab, historie og samfundsfag), naturfagene (matematik, natur/teknologi, geografi, biologi og fysik/kemi) og de praktiske/musiske fag (idræt, musik, billedkunst, håndværk og design samt

ENDELIG REDEGØRELSE

madkundskab). Sidstnævnte to fag hed tidligere håndarbejde og sløjd samt hjemkundskab.

Undervisningen i en intern skole kan gives eleven på et lavere klassetrin end nævnt i de ovenfor anførte bestemmelser i folkeskoleloven.

Det fremgår af § 10, stk. 1, i den gældende bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i den gældende bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen fremgik det af § 12, stk. 2, i den tidligere bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i den tidligere bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Ved lov nr. 212 af 4. marts 2013 om ændring af folkeskoleloven blev den daværende børne- og undervisningsminister bemyndiget til at fastsætte regler om minimumsstørrelsen for interne skoler i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder (jf. folkeskolelovens § 20, stk. 8). Lovændringen trådte i kraft den 1. maj 2013 og fandt anvendelse fra skoleåret 2013/14.

Forslaget om den nævnte bemyndigelse til ministeren blev fremsat med henblik på at styrke kvaliteten af undervisningen på de interne skoler.

Om baggrunden for lovforslaget fremgår det bl.a. af forarbejderne til loven, at der i 2011 blev nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Finansministeriet, KL, Social- og Integrationsministeriet samt Ministeriet for Børn og Undervisning. Arbejdsgruppen fik bl.a. til opgave at iværksætte en undersøgelse af kvaliteten af undervisningen i de interne skoler på anbringelsessteder.

Der er bl.a. anført følgende om arbejdsgruppens undersøgelse:

'Arbejdsgruppens analyse af kvaliteten af undervisningen på anbringelsessteder fremgår af rapporten 'Afrapportering fra den tværministerielle arbejdsgruppe om anbragte børns og unges undervisning på interne skoler' fra maj 2012. Arbejdsgruppens analyse bygger på en undersøgelse, der er gennemført af Rambøll Management Consulting. Resultaterne af Rambølls undersøgelse fremgår af rapporten 'Kortlægning af undervisning på døgninstitutioner, opholdssteder og dagbehandlingstilbud' fra marts 2012.

ENDELIG REDEGØRELSE

Arbejdsgruppens analyse viser, at der fortsat er behov for at styrke kvaliteten af undervisningen i de interne skoler og for at understøtte, at en større andel af de anbragte børn og unge får et undervisningstilbud i folkeskolen.

For så vidt angår de interne skoler på anbringelsessteder viser analysen overordnet, at skolerne har svært ved at redegøre præcist for antallet af timer, der undervises i de enkelte fag. Analysen viser endvidere, at undervisningen fokuserer på fag som dansk, matematik og engelsk, ligesom de fleste elever fokuserer på dansk, matematik og engelsk i forbindelse med aflæggelse af folkeskolens afgangsprøver. En relativ høj andel af eleverne fritages for andre fag i fagrækken, obligatoriske test samt afgangsprøver. Disse resultater skal ses i lyset af, at flertallet af elever ifølge skolernes vurdering ikke er fagligt alderssvarende. Eleverne har også oplevet mange afbrydelser af deres skolegang.

Arbejdsgruppen har desuden henvist til, at tidligere undersøgelser og statistiske analyser af unges gennemførelse af folkeskolen og unges efterfølgende uddannelsesniveau har vist, at langt flere unge, der har været anbragt i anbringelsessteder, ikke har gennemført folkeskolen og heller ikke har fået en videre uddannelse.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der på den baggrund er behov for at styrke tilsynet med de interne skoler for at sikre, at eleverne får tilbudt den fulde fagrække, at minimumstimetallene bliver overholdt, og at der kun gives fritagelser for fag, når betingelserne herfor er opfyldt.'

Det er også anført i lovens forarbejder, at det er regeringens målsætning, at undervisningen på de interne skoler skal leve op til kravene i folkeskolelovgivningen, herunder at eleverne skal tilbydes den fulde fagrække og aflægge folkeskolens afgangsprøver.

Jeg henviser til forslaget til lov nr. 212 af 4. marts 2013, lovforslag nr. L 96 af 29. november 2012 til lov om ændring af lov om folkeskolen (*Be-myndigelse til at fastsætte regler om minimumsstørrelsen for interne skoler i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder mv.*), Folketingstidende 2012-13, lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 1.2. og 2.2.

3.3. Særlig ordning for enkelte elever

Der er mulighed for at fravige kravene til fagrække i helt konkrete tilfælde.

Hvis en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag, således at det ikke skønnes hensigtsmæssigt at give eleven specialundervisning i faget,

ENDELIG REDEGØRELSE

kan eleven fritages for undervisning i dette fag, dog ikke for så vidt angår dansk og matematik.

Afgørelse om fritagelse for undervisning i et fag skal træffes af skolens leder på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering. Fritagelsen forudsætter forældrenes samtykke.

Det er desuden en betingelse, at eleven får anden undervisning i stedet for det pågældende fag.

Jeg henviser til § 13, stk. 1, i den gældende bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i den gældende bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

På tidspunktet for min høring af 20. september 2013 til Tippen fandtes reglerne i § 14, stk. 1, i den tidligere bekendtgørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i den tidligere bekendtgørelse om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

4. Undervisningen i Tippens interne skole med hensyn til fagrække

Eleverne i en intern skole skal undervises i folkeskolens fulde fagrække inden for de tre fagblokke humanistiske fag, naturfag og praktiske/musiske fag, jf. punkt 3.2 ovenfor.

Min høring af 20. september 2013 til Tippen om undervisningen i den interne skole vedrørte skoleåret 2013/14. På dette tidspunkt fremgik fagrækken for 1.-9. klasse af § 5, stk. 2 og 3, i den tidligere lovbekendtgørelse nr. 521 af 27. maj 2013 om folkeskolen. Bestemmelserne havde følgende ordlyd:

'§ 5. ...

Stk. 2. Undervisningen i 1.-9. klasse gives inden for 3 fagblokke og omfatter for alle elever:

- 1) Humanistiske fag:
 - a) Dansk på alle klassetrin.
 - b) Engelsk på 3.-9. klassetrin.
 - c) Kristendomskundskab på alle klassetrin bortset fra det klassetrin, hvor konfirmationsforberedelsen finder sted.
 - d) Historie på 3.-9. klassetrin.
 - e) Samfundsfag på 8. og 9. klassetrin.

ENDELIG REDEGØRELSE

2) Praktiske/musiske fag:

- a) Idræt på alle klassetrin.
- b) Musik på 1.-6. klassetrin.
- c) Billedkunst på 1.-5. klassetrin.
- d) Håndarbejde, sløjd og hjemkundskab på et eller flere klassetrin inden for 4.-7. klassetrin.

3) Naturfag:

- a) Matematik på alle klassetrin.
- b) Natur/teknik på 1.-6. klassetrin.
- c) Geografi på 7.-9. klassetrin.
- d) Biologi på 7.-9. klassetrin.
- e) Fysik/kemi på 7.-9. klassetrin.

Stk. 3. Der skal tilbydes eleverne undervisning i tysk (tilbudsfag) på 7.-9. klassetrin.'

Som svar på min anmodning om en redegørelse om undervisningen i den interne skole har Tippen i brev af 13. november 2013 bl.a. oplyst følgende:

' ...

Skolen tilstræber, at eleverne opnår samme grad af faglighed og gives samme uddannelsesmæssige muligheder som andre elever.

Skolen ved Tippen har en anerkendende læringstilgang og tilpasser undervisningen til den enkelte elev og dennes behov. Eleverne opfattes som nysgerrige og med lyst til at lære, selvom psyko/socialt blokeringer kan vanskeliggøre indlæringen og undervisningen.

Der udarbejdes et individuelt skema til hver elev, som tager sit udgangspunkt i elevens aktuelle faglige formåen. Det individuelle skema er vejledende og kan tilpasses efter behov.

Elever på Skolen ved Tippen har mulighed for at gå til afgangseksamen på samme vilkår som andre folkeskoleelever.

På Skolen ved Tippen bestræber vi os endvidere på at eleverne gennemfører nationale test. Dokumentation for dette kan ses i de enkelte elevmapper som er tilsendt.

Fagrækken

Som udgangspunkt tilstræber Skolen ved Tippen, at den enkelte elev undervises i folkeskolens fagrække på det klassetrin, hvor den enkelte elev er indplaceret.

ENDELIG REDEGØRELSE

Det faglige personale vurderer løbende den enkelte elevs faglige og sociale udvikling og tilpasser undervisningen derefter. Det betyder, at vi har elever, der undervises på et andet klassetrin, end der hvor de aldersmæssigt er indplaceret. Alle større ændringer i elevens undervisning drøftes med døgnafdelingerne og forældrene.

Når der afviges fra folkeskolens fagrække, sker det i et samarbejde mellem alle interessenter omkring barnet. Elevernes skema består altid af dansk, matematik og som udgangspunkt også af engelsk.

For vores døgnelever afholdes der udover de 2 årlige skole/hjem samtaler status- og opfølgingsmøder, hvor der redegøres for elevens aktuelle faglige og sociale standpunkt i skolen. På status- og opfølgingsmøder deltager forældre, fagpersonale, rådgivere og øvrige involverede i eleven. Dette kan være UU-vejleder, anbringelseskonsulenter, familiebehandlere med mere.

...

Skolen ved Tippen indgår i øvrigt i et tæt samarbejde med Varde Kommunes PPR rådgivning. Skolen har tilknyttet egen psykolog, som deltager i elevdrøftelser ca. hver 4. uge.

Ved behov og skøn testes eleven. PPR psykologen sikrer, at det faglige personale har den nødvendige viden om en elevs forudsætninger for læring og undervisning.

...

Skolen ved Tippen har 8 tema/emne uger, som har det formål at styrke elevfællesskabet samt give mulighed og tid til fordybelse i et fagområde. Emne/tema ugerne tager sit afsæt i folkeskolens fagrække samt de time-løse fag.

Bilag nr. 4 viser en oversigt over emne/temaugerne.

På Skolen ved Tippen er vi optaget af, at der finder læring sted i alt, hvad vi foretager os med eleverne.

Vi har en overordnet boglig, praktisk og digital tilgang til den undervisning der finder sted. Skolen har ansat en faglærer, som forestår praktisk undervisning i blandt andet sløjd. Faglæreren sikrer endvidere, at de elever som er praktisk anlagt får mulighed for at udøve deres kompetencer inden for dette område. Det er vores erfaring, at den praktiske tilgang til undervisningen understøtter elevens boglige indlæring.

ENDELIG REDEGØRELSE

Det faglige personale på Skolen ved Tippen deltager i Varde Kommunes kompetence udvikling i forhold til at sikre og opkvalificere den digitale tilgang til undervisningen.

Skolens IT-vejleder deltager ligeledes i det fælles kommunale IT netværk for Varde Kommunes skoler.

...'

Jeg har sammen med redegørelsen modtaget et omfattende bilagsmateriale fra Skolen ved Tippen, herunder ugeskemaer for de enkelte elever. I en kommentar til ugeskemaerne har Tippen oplyst følgende:

'Der undervises individuelt.

Der laves nye skemaer hver uge og de afviklede fag vinges af individuelt.

'Praktiske ud af skemaet aktiviteter' kan f.eks. være bagning til kammeraterne – her er fokus på mål, vægt, rumfang.

Fagrelevante spil: Her tænkes på spil som udover at kunne træne sociale mål også træner trinmål.

Torsdagsture: Som det ses af oversigten søges mange trinmål opfyldt her – her tænkes på Biologi, Natur-teknik, kulturelle tilbud, motion.'

I skoleåret 2013/14 har Varde Kommune foretaget et tilsynsbesøg på Skolen ved Tippen den 11. juni 2014. I rapporten om tilsynsbesøget er der bl.a. anført følgende om fagrækken (punkt 2.1.-2.3.):

'2.1.: Skolens udarbejdelse af årsplaner i henhold til fælles mål for fag og klassetrin: 0.-3. klassetrin

...

Humanistiske fag: Der undervises i dansk i henhold til fælles mål

Naturfag: Der undervises i matematik efter fælles mål. Natur og teknik undervises praktisk, hvor særligt de naturlige omgivelser inddrages

Praktisk musiske fag: Der undervises i billedkunst, idræt (herunder svømning) efter fælles mål, øvrige fagområder indgår som temaundervisning organiseret som emnedage eller ekskursioner

ENDELIG REDEGØRELSE

...

2.2. Skolens udarbejdelse af årsplaner i henhold til fælles mål for fag og klassetrin: 4.-6. klassetrin

...

Humanistiske fag: Der undervises i dansk og engelsk i henhold til fælles mål

Naturfag: Der undervises i matematik efter fælles mål. Der undervises i natur og teknik efter fælles mål med udgangspunkt i oplevelse og praktisk læring

Praktisk musiske fag: Der undervises i billedkunst, idræt (inkl. svømning), hjemkundskab iht. fælles mål med særlig vægtning af oplevelse og praktisk læring

...

2.3. Skolens udarbejdelse af årsplaner i henhold til fælles mål for fag og klassetrin: 7.-10. klassetrin

...

Humanistiske fag: Der undervises i dansk og engelsk iht. fælles mål. Historie/samfundsfag indgår som tværfaglige forløb

Naturfag: Der undervises i matematik iht. fælles mål. Der undervises i fysik/kemi på Ansager Skole iht. fælles mål. Biologi og geografi indgår som tværfaglige praktiske forløb

Praktisk musiske fag: Der undervises i billedkunst, idræt (inkl. svømning), hjemkundskab iht. fælles mål

...'

Efter folkeskoleloven og reglerne om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand er det helt klare udgangspunkt, at en intern skole skal undervise eleverne i den fulde fagrække. Jeg henviser til punkt 3.2 ovenfor.

Reglerne på området for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand giver ikke mulighed for, at en leder af en intern skole kan

ENDELIG REDEGØRELSE

beslutte generelt at begrænse fagrækken for alle skolens elever – uanset hvilke vanskeligheder elevgruppen samlet set har.

Begrænsninger i fagrækken er kun muligt, når betingelserne for fritagelse for undervisning i et fag er opfyldt ud fra en konkret individuel vurdering af den enkelte elev, jf. punkt 3.3 ovenfor og punkt 5 nedenfor.

Det fremgår ikke af Varde Kommunes tilsynsrapport, at der i skoleåret 2013/14 inden for den humanistiske fagblok blev undervist i kristendoms-kundskab på alle klassetrin fra 1.-9. klasse bortset fra det klassetrin, hvor konfirmationsforberedelse finder sted (§ 5, stk. 2, nr. 1 c, i den dagældende folkeskolelov).

I en oversigt over emner og mål i ugerne 33-13 i skoleåret 2013/14, som Skolen ved Tippen har sendt mig, er der under emnerne 'julerier', 'jule-traditioner' og 'Ribe domkirke' i henholdsvis uge 49, 51 og 9 anført bl.a. religion som mål.

Herudover fremgår det ikke af de oplysninger, som jeg har modtaget fra Skolen ved Tippen, at der blev undervist i kristendoms-kundskab.

Det fremgår heller ikke af tilsynsrapporten eller de oplysninger, som jeg har modtaget fra Skolen ved Tippen, at der i skoleåret 2013/14 blev un-dervist i musik på 1.-6. klassetrin (§ 5, stk. 2, nr. 2 b, i den dagældende folkeskolelov).

På baggrund af ovenstående kan jeg ikke lægge til grund, at der på Sko-len ved Tippen i skoleåret 2013/14 blev tilbudt undervisning i folkesko-lens fulde fagrække, i det omfang eleverne ikke var fritaget for undervis-ning ud fra en konkret individuel vurdering af den enkelte elev. Det er ef-ter min foreløbige opfattelse kritisabelt.

Jeg har fra Varde Kommune modtaget kopi af et udarbejdet koncept for Tippens interne skole (2014) efter folkeskolereformen. Heri er indsat et skema med alle de fag i folkeskolens fagrække som fremgår af folkesko-lelovens § 5, stk. 2, og med henvisning til skemaet er det anført, at der i Tippens interne skole undervises i de nævnte fag afhængig af den enkel-te elevs potentialer og progression.

Det fremgår således af konceptet for Tippens interne skole, at Skolen ved Tippen efter folkeskolereformen tilbyder undervisning i folkeskolens fulde fagrække. På den baggrund foretager jeg mig herefter ikke yderli-gere.

5. Fritagelse af elever for undervisning i enkelte fag

Som nævnt ovenfor er begrænsninger i fagrækken kun muligt, når betingelserne for fritagelse for undervisning i et fag er opfyldt ud fra en konkret individuel vurdering af den enkelte elev.

Hvis en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag, således at det ikke skønnes hensigtsmæssigt at give eleven specialundervisning i faget, kan skolelederen på grundlag af en pædagogisk-psykologisk vurdering af den enkelte elev træffe afgørelse om at fritage eleven for undervisning i det enkelte fag.

Fritagelsen forudsætter forældrenes samtykke, og at eleven får anden undervisning i stedet for det pågældende fag.

Jeg henviser til § 14, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 380 af 28. april 2012 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, jf. § 18 i bekendtgørelse nr. 407 af 25. april 2013 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, som var gældende for skoleåret 2013/14.

Tippen har i brev af 13. november 2013 oplyst, at ingen elever havde nedsat timetal i forhold til skoledagens længde. Herudover har Tippen (som det også fremgår af citatet i punkt 4 ovenfor) bl.a. oplyst følgende:

'Når der afviges fra folkeskolens fagrække, sker det i et samarbejde mellem alle interessenter omkring barnet. Elevernes skema består altid af dansk, matematik og som udgangspunkt også af engelsk.'

I tilsynsrapporten om Varde Kommunes tilsynsbesøg i Skolen ved Tippen den 11. juni 2014 er der for henholdsvis 0.-3. klassetrin, 4.-6. klassetrin og 7.-10. klassetrin bl.a. anført følgende (jf. punkt 2.1.-2.3.):

'Der foreligger aktuel PPV i forhold til variation af fagrækken for den enkelte elev iht. specialbekendtgørelsens § 14.'

Jeg må derfor lægge til grund, at fritagelse af en elev for undervisning i et fag skete ud fra en konkret pædagogisk-psykologisk vurdering af den pågældende elev.

Jeg kan imidlertid ikke ud fra det foreliggende dokumentationsmateriale lægge til grund, at lederen af den interne skole har truffet egentlige afgørelser om fritagelse for undervisning i de enkelte fag i overensstemmelse med reglerne i § 14, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 380 af 28. april 2012 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand,

ENDELIG REDEGØRELSE

jf. § 18 i bekendtgørelse nr. 407 af 25. april 2013 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder, som var gældende for skoleåret 2013/14.

Det er min foreløbige opfattelse, at skolelederen burde have truffet egentlige afgørelser, i det omfang eleverne blev fritaget for undervisning i et eller flere fag.

Jeg påtænker derfor at henstille, at Tippen fremover er opmærksom på, at lederen af den interne skole skal træffe egentlig afgørelse om fritagelse af en elev for undervisning i et fag, i det omfang betingelserne herfor er til stede.”

I brev af 23. juni 2015 bad jeg Varde Kommune om bemærkninger til min foreløbige redegørelse, og i brev af samme dato gav jeg også Tippen lejlighed til at kommentere den foreløbige redegørelse.

Jeg modtog Varde Kommunes bemærkninger den 19. august 2015. Kommunen anførte følgende:

”...

For tilsynet 2013/14 har dagældende lov om folkeskolen og bekendtgørelsen om specialundervisning på anbringelsessteder været grundlaget for tilsynets rapport.

I henhold til disse består der mulighed for at afvige fra fagrækken, hvis en elev har usædvanligt store vanskeligheder i et fag. Tilsynet har i forhold hertil i tilsynsrapport af 11.06.14 bemærket:

’Der foreligger aktuel PPV i forhold til variation af fagrække for den enkelte elev i henhold til specialbekendtgørelsens § 14.’

Det har været tilsynets vurdering, at den aktuelle PPV udtrykker elevens læringsforudsætninger og vanskeligheder i forhold til opfyldelse af læringsmålene, som fastsat i folkeskoleloven. Den individuelle PPV giver herudover det faglige grundlag for at fritage en elev fra undervisning i et eller flere fag.

Det har herudover været tilsynets vurdering, at den enkelte elev årligt har været fremlagt for visitationsudvalget i Varde Kommune. Visitationsmaterialet indeholder en psykologisk vurdering af elevens fortsatte behov for specialundervisning og en skolemæssig belysning af elevens læring og en opstilling af elevens fagrække. Visitationsmaterialet indeholder her-

ENDELIG REDEGØRELSE

udover en forældretilslutning, som tilsynet har vurderet er en tilslutning til det fortsatte forløb med de nævnte fag.

Visitationsmaterialet for skoleåret 2013/14 udviste efter visitationsudvalgets vurdering for Tippens skole ikke en tilstrækkelig detaljeringsgrad og visitationsudvalget pålagde derfor Tippens Skole i foråret 2014 fremover at benytte vedlagte 'Revisitationsskema' hvoraf blandt andet fagrække og forældretilslutning tydeligt fremgår.

Tilsynet har herefter taget udgangspunkt i PPV og revisitationsmaterialet indeholdende oversigt over fag og forældretilslutning. Tilsynet har vurderet, at revisitationsmaterialet udtrykker lederens vurdering og forældrenes stillingtagen.

Tilsynet tager til efterretning, at tilsynet ikke har bedt om fremlæggelse af materiale ved tilsynet, hvor lederen af Tippen skole specifikt har begrundet sine egne afgørelser om fritagelse fra fag. Tilsynet vil fremover bede fremlagt lederens afgørelse i ethvert tilfælde, hvor der måtte være fravigelse fra den normale fagrække.”

Jeg modtog ikke særskilte bemærkninger til min foreløbige redegørelse fra Tippen.